

1. Pedagógiai napló 1994. / A - publikáció esetén személyiségi jogokat sértő részek törlésével./ VAZLATOK\MELLEKLE\publnap.doc

(Vissza a tartalomjegyzékhez: [..\Tartalomjegyzék.doc - Pedagógiai napló 1994](#))

Jan. 3. Indul az új év, pályázati elszámolásokkal, a múlt év folytatásával.

jan. 7-14 Sítábor Martinban. Kellemes. Pihentető. A gyerekek néha ugyan kissé túljátsszák a bunkó szerepet, az esti foglalkozásokba nem vetem már magam a régi hévvel, a síoktatásból azonban az előzetes megállapodás ellenére / Én az esti programokat vezetem, napközben nyugodtan sízhatnak. / nem tudom teljesen kivonni magam.

Faludtól olvastam valamit, amit a legkevésbé tudok elviselni.

Platónt idézi helyeslően: "Vannak emberek, akik megjavíthatatlanok, akiket már csak elpusztítani lehet, csak így lehet megvédeni tőlük magunkat, és nekik is így a jobb."

Ez a "nekik is így a jobb" jelenti számomra a legközönségesebb értelmiségi árulást. A humanista entellektüel nem tartozik a "szép eszmények tökfejei" /Eörsi István/ közé. Tisztában van vele, hogy a bűn piacképesse vált, hogy hatvanezer forintért már akad ember a gyilkosságra, hisz nem az életét kockáztatja vele, csak a jövője komfortfokozatát. Illetve még azt se nagyon. A börtönéletnek vannak hátrányai is előnyei is. Jobb kint, de bent sem elviselhetetlen. A bűnözés, mint alternatív életforma, polgárjogot nyert. Szóval ő nem tökfej, tudja, hogy ahol: "Szabad és nem szabad egyre megyen már, oly sok a háborúság, s oly nagy az emberi gazság." Szóval halálbüntetés párti. Rendben van. De az entellektüel azért bántja a dolog. Nekik is így jobb, nyugtatja magát. Ez pedig a legközönségesebb és legotrombább hazugság. Hogyan lenne jobb a halál az életnél? Neki nem jobb így. Esetleg nekünk jobb. Mármint ha nem vagyunk széplelkek, ha tudjuk, hogy a 18. sz.-végi utópiák ingája visszalengett.

Rogersnél megtalálni a pedagógiai párját is. A gyermek mellett vagyok, bárhová is vezessen az útja. Egy frászt vagyok. Olyan mélyútjai is léteznek az emberi sorsnak, ahová már ép ember képtelen követni a tanítványt. Vannak olyan kiutak a szorongásos, paranoid helyzetekből, amik az egyén számára megoldást jelenthetnek, nem lesz öngyilkos, nem lyukad ki a gyomra, mert belső agresszióját sikerült mások ellen fordítania. Ha egy tanítvány effelé fordul, én bizony megpróbálom visszafordítani, a gyökerek szemrevételezése felé, noha tudom, hogy ez jóval halványabb reményt kínál.

Abba most itt nem vágnék bele, meg kell-e ölni azt a gyilkos embert, vagy sem, jobb szerettem volna ha Kiss János erről is írna egy könyvet, olyan színvonalon, mint az abortuszról. Illetve hát ez napló, miért ne:

- Ne öljük meg, mert nincs bíróság, amiben bízhatnánk.

- Ne öljük meg, mert mi magunk is részesei vagyunk az össznépi korrupciónak, ami mindenhová folytatja, ömleszt a pénzeket, ami miatt a kis csóró bérgyilkossá nőtte ki magát.

Meg még sorolhatnánk az okokat ezerszámra, csak hát sajnos a kis csóró szubkultúrájában a halálos ítélet mégis visszatartó erő, mégiscsak megment pár tehetetlen öreget az agyonveréstől, a hivatásos gyilkos árát pedig jóval feljebb srófolja.

jan. 23. Alternatív tanár team. Már előző héten volt valami jelzés, hogy ismét halmozódnak a feszültségek. A gyerekek filmet forgattak, iskolahíradót. A nyersanyagot eltették, a magyartanár kíváncsiságból hazavitte megnézni.

/Nekem csak annyit mondanak, hogy Olivér elég kemény volt, de ezt úgyis kivágták volna a filmből. És nem értik, miért azon lovagolnak, amit mondott, inkább azon kellene, ami tényleg probléma, hogy egyre gyengébb tanárok tanítanak, a jó tanárok sorra elmennek. /

Aztán másnap botrányt csinált, merthogy Olivér a következőt nyilatkozta, kedvesen, mosolygósan.

"Vannak tanárok, például a matek és a magyar tanár, akik szarul tanítanak. A magyar tanárt, mint embert is utálok. Pedig el tudom fogadni a tanárt, ha bunkó, de amúgy jól tanít. De ezek! Elmennek a faszomba! Le kell cserélni őket."

A team ülés nagyon érdekes. Megint kiderül, hogy a tanárok mennyire különbözőképpen értelmezik az iskola feladatait.

jan. 27. csütörtök

A délutánt az időszerű pályázatokra szántam, de befutott egy nyomdász egy kis szövegszerkeszteniával. Mivel ő fogja megcsinálni a linómetsző kötet labormunkáit - persze ingyen - nem lehet elhárítani. Leültetem az iskolai géphez, amíg begépel a nyers szöveget, beszaladok az autóval pénzt felvenni, vásárolni. Ahogy kifordulok a főútra, a buszmegállóban J. Kálmánt látom. Várja a buszt, megy ki a serdülő pszichiátriára, a rendes napi kezelésre. Az arcán boldog várakozás. Meg kellene állni:

- Na, ülj be Kálmán! /Hosszas játszmák után beilleszkedett, az osztály valamennyire elfogadta. Majd kikerült nevelőszülőkhöz./

Ki kellene vinni, személyesen is beszélni a pszichológusával. És ehelyett majd Erik étlapjait fogom szerkeszteni.

jan. 28.

Visszatért a tett színhelyére Gál Attila, a kis rocker, aki nyolcadikos korában belevágott egy fantázia ország megrajzolásába. Hozta barátját is. Néhány hétig visszajárt, de nincs ereje a folyamatos munkához, elmarad./

jan 29-30 Pályázatok, írások.

Febr 2. Jól sikerült falfestmény vázlat óra a 6.b-ben. Tengeralatti világ.

Szép kis rajzok a Pedszemlében Tésről. Roppant kellemetlen volt, ahogyan egy éven át a mi metszeteink jöttek le benne, elvéve a helyet mások elől. De a szokásos megalkuvással belenyugodtam a szerkesztői akaratba.

febr. 8 kedd

14.30. Munka lenne elég, este szülői értekezlet - el fogom majd mondani, hogy a gyerekek már kezdenek összerázódni, az órán figyelni kell, otthon rátanulni, hogy két gyereknél meg kellene jövőre próbálni esetleg a hatosztályos gimnáziumot, hogy három gyerek jövőre minden bizonnyal a dolgozóknál folytatja, stb. - de a mai nap annyira mintanap, hogy megéremel egy rögzítést.

Reggel kis magánélet, Éva szüleit kell kivinni a kórházba. Utána iskola. Az óraadó jelezte, nem nagyon van ideje órákat adni. Átrendeztetem az órarendem az alternatív gimnáziumban, ha ki akar szállni, szóljon.

Aztán alternatív. Egy éves az iskola, a gyerekek tortát hoztak, reggel énekeltek, ma nem lehet tanítani. Czétényi/igazgató/ elküld valakit a Holt költők társasága videokazettáért. Mire a kazetta visszaér, eltűnik vagy tíz gyerek.

A kazetta előtt néhány perccel érkezem, még van időm, hogy Pamelát és N G-t ott tartsam. Kis hülyéskedéssel: - Ám olyan izé vagy Pam! Mindig eltűnsz. Nem érdekel, ezt végig kell nézned!

Kicsit későn érek be, minden hely foglalt elől, nincs kedvem asztalon görbedni, felteszünk egy-egy széket Szilvivel a leghátsó asztal tetejére, páholy.

Megy a film, először még van kis zaj, aztán halálos csendben nézik végig. Ákos a közepén kimegy, a végén

visszajön. Viktor kicsit később megy ki, nem jön vissza. /"Olyan nyálas!"/

A film nem rossz, bár kissé tanmese, így is nézem, van idő közben mellégondolni. Mintha tanároknak írták volna. A film utolsó képe, áll az osztály az asztal tetején. Vége a filmnek, villany fel, mi meg ott ülünk Szilvivel az asztal tetején. Szokásos filmvégi enyhe zavar. Mert akkor most mi jönnénk. Itt kellene maradni, beszélni róla.

Beszélgetés helyett azonban egyelőre felzúdulás.

"Láttátok? Hát ez magyartanárr? Ez hülye! Nem láttad? Látványosan megtörölte a szemét és röhögött! Kiröhögte a filmet! Nem igaz, milyen bunkó!" (A magyartanító kolléga közben kiment.)

Aztán persze beszélgetünk is Szilvivel, Czétényivel, meg aki épp arra jön.

Nekem hirtelen csak annyi eszmém van róla, hogy a vita mindig a mérték körül forog. Mert persze, hogy be kell engedni az életet az iskolába, és persze, hogy az élet nem végzi el az iskola dolgát.

A filmbeli irodalomtanár itt végzett, tudja hová és miért érkezik. Hűvös, protokolláris unalom árad a falakból, a tárgyakból. A gyerekek valahogy elviselik, mert ezt várja tőlük mindenki. A szülők rengeteg pénzt fizetnek azért, hogy ne fegyveres őrök között kelljen bevonulniuk az osztályba, ahol elvadult narkósok és kétszáz szót variálgató rózsaszín babák adják meg az osztály alaptónusát. Innen, egy bizonyos IQ érték fölött, biztos út vezet a jobb egyetemekre. Ezt az utat hivatott egyengetni a külvilág távoltage. Csakhogy az út végén mégiscsak ott ez a távoltage világ. Meg lesz a diploma, és valamit kezdeni kell a világgal, de mit? Nem elég megtanulni a sztetoszkóp használatát, meg kell tanulni használni a világot is. Erre való a költészet. Az első órán a tanár úr kissé túldobja magát. Túl magabiztos, túl színpadias. Pózer. Nem közös gondolkodásra hív, hanem hipnotizál.

Alternatív szóhasználattal élve: szarik a gyerekek, az iskola, a szülők világára.

Kicsit hebehurgyán szabadul a varázskertbe, amit egy osztálynyi értelmes, motivált gyerekek jelent. Kultúrharcot indít.

Na, ezt majd még folytatni kell. És folytatni kell sok mást is. Le kell írni pl. az én Peer Gynt órámat, ami megpróbálja mindezt sokkal szakszerűbben megcsinálni. Eredménye persze nem sokkal szebb, hisz a gyerekek néhány hetes téblábolás után felhagynak a dologgal.

Febr. 8.

Minden osztály /kivéve a 8. nekik most nem fér be/ készít egy közös képvázlatot a tornatermet az aulától elzáró nagy fal kifestéséhez. A 6. b toronymagasan nyeri el a falat. Nagyon szép mélytengeri világot terveznek, minden konfliktus nélkül dolgoznak össze. Palotai Zsuzsa / nagyon jó alsós!/ osztálya volt.

Este szülői értekezlet. A szülők elégedetlenkednek, magyar és történelem órákon gyakorlatilag nincs tanítás.

Lárma, rendetlenkedés. Kétoldali intézkedést ígérek, a két-három "elvetemült" gyerek megfegyelmzését, és a kollégák munkájának ellenőrzését. Óralátogatás, utána óramegbeszélés.

Kínos lesz, hisz elvileg ugyanolyan szaktanár lennék, mint bárki más a testületben. Vége már annak az időknak, amikor az igazgató, helyettesek, munkaközösség vezetők után az osztályfőnöki pozíció is jelentett bizonyos hatalmat.

febr. 9

Tantestületi értekezlet. Mint kiderült mély személyi ellentétek, feszültségek osztják meg a testületet. Én csak az "F" kategória körüli huzavona számlájára írtam, Dezső szerint mélyebb okai vannak. Jó kis munkaértekezletet celebrál, kiscsoportos probléma feldolgozás. Mintha beindulna valami. A vége felé robbantja a bombát:

Lemondott a körzet egy részéről, a maradékból legfeljebb egy osztálynyi gyerekekre számíthatunk - a lakótelep lassan kiöregszik, az iskolák harcolnak a gyerekekért, tehát szívesen bővítik körzetüket - a többi a tagozattal, és a minőségi munkával kell becsalogassuk. Tiszta helyzet. Ha nem tudjuk behozni a város, a lakótelep gyerekeit, az iskola bezár. Az utóbbi két évben megingott iskolánk korábbi elit helyzete. A kocka el van vetve. vagy visszazerezzük, vagy végünk. Ez jó dolog, rákényszeríti a testületet a paradigmaváltásra.

A mai nap a helyzetfeltárásé. Amint kezdene a vita elmerülni a részletekben, rögtön megoldás után kapkodva, kíméletlenül, az utóbbi években tölem szokatlan határozottsággal vágom el a mellékszálakat. Helyzetfeltárás, fogalmi tisztázás nélkül nem kezdhünk holmi házirendfoltozásba.

Az értekezleten persze sok azért a személyeskedés, indulatoskodás. Zsuzsa /igazgató helyettes/ majdnem elsírja magát, amikor olyan kollégák kritizálják, akik szakmailag tizedannyit sem érnek, mint ő. Mennyire félreismertem. Azt hittem, mint lovasember biztosabban tudja kezelni az ilyesmit. Végül is, ami konkrét eredmény: változik a magatartás-szorgalom értékelés, az egyik igazgatóhelyettes lemond, helyette a vezető testnevelő vállalkozik a feladatra. Ezzel világosan és tisztán a szakosodás útjára lépett az iskola. Egy városnak szüksége van egy testnevelés tagozatos iskolára, ez teljesen nyilvánvaló. Az már nem annyira nyilvánvaló, hogy nekem pont itt kellene dolgoznom, és az sem nyilvánvaló, hogy a program a versenyzető modellt kell kövesse, de ez majd a következő forduló kérdése lesz.

Értekezlet után befejezem Somogyi Győző könyvét. Recenziót kéne írni. Nekem Somogyi az egyik pedagógus példaképem, noha az én hitem nem gyökerezik valami tételes vallásban. Nem Somogyi eszközei, életmódja az egyébként, ami annyira elbűvöl, itt jókora távolságok is vannak köztünk, hanem a feladatvállalás komolysága, eltökéltsége, és teljessége.

febr. 14. Az alternatívban tanárcsoporton kissé túlteng az:

"De ez csak az én megoldásom lenne, neki ez nem biztos, hogy jó lenne, a saját megoldását magának kell megtalálnia."

Nem mondom el megint:

Amikor bemegyek órára, tudom milyen határok között mozoghatunk. Intenzív fejlesztésre készülök, és ennek szabályai vannak. Amikor felvezetem a problémát, nem lehet a szavamba vágni. Amikor beszélgetünk, nincs helye poénkodásnak. Igaz, ezeket a szabályokat csak akkor fogadják el a gyerekek, ha teljesen összeszedett vagyok, nincs egy felesleges szavam se.

febr 15. "Családpedagógia"

Szülői értekezlet Gergőnél. Megint élmény az idős matematikus osztályfőnök kolléga. A régi idők tanára. Bemegy az osztályba, beírja a naplót, végignézi a házi feladatokat, megkérdezi mennyi az eredmény, valakivel levezeteti, aztán jöhet az új anyag. Frontálisan, semmi hókusz-pókusz. A matematika tagozaton végül is leendő kollégák közt van. Ő a tábla előtt gondolkodik, az osztály a helyén figyel, követik. Ha valaki lemarad, majd szünetben megkérdezi a többieket. Vagy otthon gondolt utána. Ha valaki előreszalad, illedelmesen bevárja őt. Időnként megáll néhány mondat erejéig:

"Tudjátok, nem csak a matematikával kell foglalkozni. Én a gimnáziumban a humán osztályba jelentkeztem, mert arra gondoltam: matematikával úgylis fogok eleget foglalkozni otthon."

Ha valaki lassú, biztatja:

"Nem csak a verseny győztesekből lehetnek jó matematikusok. Van, aki nem tud időre gondolkodni. Régen mindig első olvasásra értettem meg a feladatokat. Haragudtak is rám az egyetemen a többiek. Most már, hogy öregszen, lassabb vagyok. Néha háromszor is el kell olvasnom."

A szülői értekezleten felolvassa az osztály statisztikai adatait. Ajánlja a matematikai lapokat:

"Minden nap meg lehet oldani belőle néhány feladatot. Amikor már megtanulta a leckét, vége a munkának, jöhet a szórakozás. A matematika az nem munka. Azt jó csinálni. Az szórakozás."

Az értekezlet végén megint nincs kérdés. Néhány szülő még marad beszélgetni.

Gergő iskolaceréje egyébként bejött.

Gergő eredetileg azért ment a Varga Katalin Gimnázium emelt szintű matematika osztályába, mert a négyes-ötös bizonyítványával nem vették volna fel jobb gimibe, de itt a matematika felvételin biztosíthatta a helyét. A matematika volt az egyetlen tantárgy, amit nagyon könnyen tanult, versenyeredményei voltak, de nem szerette igazán. Magától nem csinálta volna a TIT feladatokat sem. Csak a feltétlen atyai szigor bírta munkára. /"Nem érdekel! Anyád azt mondja, van hozzá tehetséged, akkor ezt a heti egy-két óra munkát rá kell áldoznod!"/ A gimnázium nagyon bejött, megszerette az osztályt, a matematika szakos osztályfőnöknő személyében pedig élete első olyan tanárát kapta, akire igazán felnézett. Egyre inkább megkedvelte a matematikát. Versenyzett, dicséretes ötössel végezte a második évet.

Aztán júniusban azzal jött haza, hogy az osztályukban át akarják rendezni a csoportokat, és ő így matematikából elkerülne a kedvenc tanárnőjétől, valaki máshoz, aki szerinte lassabb, gyengébb. Nem érti, miért épp a versenyző csoportot veszi át a másik tanárnő.

- Legfeljebb átmész a Verseghybe a matek tagozatra.- jegyeztem meg könnyedén.

Elgondolkodott, átment az ismerős verseghys matematika tanárhoz, átnézte miket kellene pótolni, foglalkozni kezdett az anyaggal, egyre jobban belelendült, végül döntött, és "átigazolt. /Részlet a tavalyi naplóból/

A Vargában 4,4 volt, itt most 4.8 lett, csak nyelvtanból és történelemből van négyese. A matematikát most már megbízhatóan, egyenletes hőfokon szereti, bejutott az országos középiskolás döntőbe.

/Azaz ez még nem biztos. " Szávai Gergely úgy néz ki, hogy továbbjutott a második fordulóból is, még nincs ugyan eredmény, de nagyon szépen dolgozott! (Tényleg bejutott, és a döntőben 12. lett, ez az ELTE kivételével mindenütt felvételi mentességet jelent.) Mármost ebben az a legszebb, hogy Gergőnek ezt még nem mondta. Nem ez a lényeg. A verseny csak amolyan nagyobb dolgozat. Gergő meg nem kérdezte. Mi ugyan mondtuk: vidd el a feladatokat, meg a megoldásaidat, de ő legyintett: Majd megjön az eredmény. Minden példát megoldott, lehet ugyan, hogy valaminek lenne elegánsabb megoldása is, de már itt vannak az újabb feladatok. /

Érdekesség, hogy fizikából az osztályban csak három ötös lett, egyik Gergőé. A Vargában jóval több ötös volt fizikából, de Gergőnek négyese volt. Az itteni fizika szakos nyilván tömörebben, és inkább matematikai alapokról tanít, vagy Gergőnek itt ért be igazán a memóriája, kötelelességtudata.

Pistinek sem ártott volna valami csere, de magyar-történelemből nem lehetett sehová elvinni. Sajnos kifogott egy gyenge osztályfőnököt, gyenge osztályt, és kissé lehúzta a környezetet. Nem olyan önálló, mint Gergő. Nem lesz csak 56 pontja, dupláznia kell a felvételin, ami azért hordoz némi kockázatot. Történelemből nehéz ugyan elképzelni egy komolyabb kisiklást. Az ELTE mellé nem kérünk tanárképzős átirányítást. Inkább itthon készül még egy évet. / Utólag: Végül is sikerült két ponttal túlteljesítenie a minimumot. Bejutott. Ennyit jelent a Varga levegője. /

febr. 21. Elkészül az első - saját gépen nyomott, saját szedésű képeslap.

febr. 23. Nagy faliképfestés az aulában /20 m² / a 6. b-vel. Közben fel-felmegyek elindítani a rajzórákat. A hatodikosok szépen dolgoznak, alig csurog el festék, azt is ki lehet javítani. Néhány gyerek ugyan kicsit lazít, oda kell állítani őket egy-egy üres folthoz, de nem veszélyes. A legproblémamentesebb festésünk. Nyilván, mert alaposan vázlatoztunk, és persze jó alsós alapjaik vannak. A kép sajnos kicsit felszínes, messze van az igazi erős gyerekrajtától. Kicsit olyan, mint maga az osztály. Aranyos, kedves, jólnevelt, de legbelül valami feldolgozatlan indulatosság.

febr. 24 Pólónyomás

febr. 25. Zsolt vett motort az esztergagéphez, Dzsuzi apuka esztergál hozzá ékszíjtárcsákat, és kezdődhet rajta a munka.

febr. 26. Emléklapokat metszünk a Családi intézetnek. 5-10 000 Ft-os bevétel lesz.

Az ÚJ ped szemle közli, hogy egyelőre nem tudja kifizetni a metszetekért ígért 15 000 Ft-ot, a Lupis botrány miatt. Megfogták az ő pénzüket is. Nagy érvágás, mert már elköltöttük a pénzt. Most csak 5 000 Ft van a bankszámlánkon, a kézi kassza pedig üres.

febr. 26. szombat

Falfestés az aluljáróban. Mi csak a festéket adjuk, Sutyi fest a tanítványjaival, köztük néhány volt széchenyis, időszakos Metszőkörös. Anikó is fest. Már nem annyira göresös, mint régebben. Nagyon jól sikerül. Először beszélgetnek a járókelőkkel, ki - mit szeretne látni a falon, aztán egymással beszélgetnek. Sutyi kijelöl közepén

egy boltívet, ide hideg improvizáció jön, a többi meleg lesz. Nonfiguratív improvizáció megy, nagyon harmonikusan. Persze több az elcsorgatás, nagyobb a rendtelenség, több a kiborult festék, mint a kicsiknél, de a végeredmény szebb.

febr. 27 vasárnap. Egész nap irodai munka.

márc. 10 csüt.

Osztályfőnöki órán helyzetjáték. Egy ember áll középben, a többiek odamennek hozzá. Mindenki elképzelem, miért megy oda. Aztán csoportokat alakítanak, eljátszanak egy közös odamenetet. Semlegesen vezetem fel, mégis, minden csoport agresszív jelenetet ad elő.

Az óra végén kis négyesrostot írok a táblára. Közben hátra is figyelek, a felleget egy ellem írom. Klári beszél a szokott kis gonosz hangján. "A felleget két 'I'. Meg kéne tanulni írni!" Nevetek rajta. Eleinte ezeket a kis gonoszkodásokat próbáltam viccesen helyretenni, de Klári rosszul fogadta. Megállapodtunk: békén hagyjuk egymást. Most hiányoznak neki ezek a kis szadizós játszmák, de nem fogadom el a játékfelhívást.

N. Tibi elkéredzkezik szombatáról. "Haza kell menni Miklósrá, mert nagymama meghalt. Fölakasztotta magát a padlásán. Nagyon öreg volt már, meg aztán nem szeretett élni. A lányával lakott ott. Fölakasztotta magát." Tibi az elsős kishúgával Szolnokon lakik, az anya Miklóson van, libákat töm. Két-három hetente jön Szolnokra, hétvégeken Tibi a kislánnyal hazamegy. Az apa nem él velük, néha megjön. A szomszéd családot kitették a lakásukból, most ott laknak Tibiék szolnoki lakásában, ők viselnek gondot a gyerekekre. Ki kell menni szétnézni. Énekóráról felküldik Tibit, meg Mártit. Tibi összeveszett Sanyival, és félig viccből, félig haragból azt mondta neki: Rohadt zsidó. Tibi persze nem tudja ki zsidó, ki nem. Sanyi cigány. A kis, törékeny, keresztény énektanár nő egészen kiborult.

Szünetben telefon. Felkérés a Művésztelepért alapítvány kuratóriumi tagságára. Próbálok elhárítani, de nem megy. Ez most megint egy felesleges szerep.

Délután próbanyomás a Családi intézetnek szánt emléklapokról. Tetszenek, megrendelnek egy 14 000 Ft-os tételt. Egy lap így 26 Ft-ba kerül nekik. A nyomda 80-ért csinálná. Persze mi nem fizetünk se adót, se TB illetéket, úgyhogy a nyereségünk kb. akkora rajta, mint a nyomdának.

márc. 20 Iskolabál.

Értekezlet az alternatívban. Legeza Éva megjegyzése:

- Kísérletezel az emberekkel. Neked minden csak egy jó buli, ahol jókat lehet játszani.
- Nem inkább a helyzetekkel kísérletezem?
- Nem, a helyzetekben magaddal kísérletezel.

Hát, ebben van valami. Ezért nem vagyok elájulva magamtól, mint nagy pedagógus egyéniségtől. De ez a magatartás még mindig jobban működik, mint ha simán elmennék az emberek mellett, csak a didaxisra ügyelnék.

Az elmúlt tanév végével döntő elhatározást hoztam. Lemondtam a további, feszített ütemű programfejlesztésről. Túl sok energiát vont volna már el a gyakorlati munkától. Lassítunk kicsit, ez persze néhány évvel későbbre tolja a Kapocskönyv kiadását. A felelősséget viseljük azok az "Projektos urak, és hölgyek," akik nem tartották fontosnak a dolgot.

Az alternatív első rajzórája. Összeterelem a gyerekeket. Jönnek a székeikkel ki a zöldbe, ülnek le egymás felé fordulva. Zömükben kis "technós gyerekek, néhány tévelygő, egy-két alternatív. Rögtön tudom, idén nem lesz erőm táncba vinni, hívogatni, búvólni, erőszakolni őket.

"Nézzétek, amit én kínálnék, arra mindannyiőtoknak szüksége lenne ugyan, de azt hiszem az első félévben jónéhányóttól már az is nagy hőstett lesz, ha az alaptárgyakból kettésekkel átevickéltek. Vázolom az éves munkatervet, aztán rájuk hagyom, ki akar járni.

Végül hatan járnak.

Az alternatív rajzóján bevezetés az östörténetbe. A feladat: szertartás rögtönzése talált tárgyakból. V. G. egy megkötözött embert vezet körbe, majd feloldja kötéleit.

A következő órára egy rajzot hoz, amin egy szkinhed elrabol egy lányt.

Munka közben beszélgetünk. Arról ábrándozik: őt elrabolja valaki, aztán kiszabadul. Megint tervez egy megkötözős akciót. Mazochista beállítódásnak tűnik, de a további beszélgetések nyomán feltáruló motívumok inkább arra utalnak, hogy egy szeretetlen környezetben az épülhetett ki benne, hogy akit elrabolnak, azt nagyon akarják. Sajnos már vannak bizonyos kísérletei ilyesfajta helyzetek felé. A nagymamánál nyaralva diszkóban

eljátszotta a rossz lány szerepét, futtató fiúkkal került kapcsolatba, aztán menekült előlük. Később ismét visszament, majd más városban is hasonló társaságot keresett.

Színjátszó körbe jár, maga is elismeri, hogy főleg ezek a fantáziái vezették ide. A kör vezetője szerint színészi játéka, mozgásai inkább csak sablonok felsorolását jelentik. Más pálya felé kellene orientálnia. Tehát nyilván neki lenne a legnagyobb szüksége egy morenoi szociodráma terápiára.

/Sajnos az alternatív óráira kevés gyerek jelentkezik be. Néhány hét után rájuk bízom, keressenek helyet az órarendben, nem alakul ki sehogyan sem. Így egy fél éves szünetet tartunk, G. közben még jelentkezik egyszer, de igazából tőlem is azt várná, hogy nekem legyen fontos a kapcsolattartás, ő nem tesz több lépést. A kollégium szabályait nem tudja betartani, kiteszik. Egy újabb szökés otthonról, nem tudtam segíteni. Hiába jutottunk el a beszélgetésben bizonyos gyökerekig, sokkal erősebbek az elfojtásos mechanizmusai, mint amit egyszerű beszélgetéssel át lehetne törni. Neki terápiára lenne szüksége. Nem tudom, létezik-e olyan terápia, amely még az összeomlás előtt megérinthetné, vagy ki kell várni egy mélypontra zuhanást./

okt. 28. Előadás Sutyinál /Sárkány Sándor festőművész/ a műtermi sorozatban a pedagógiáról. Mi a pedagógia, pedagógus attitűdök, végül, legfőképp: az erőszak, mint eszköz. Régi tanítványok is jönnek, szolid vita, beszélgetés.

Sutyi megkapta a kilakoltató határozatot a műteremből. Segítséget kér.

Én ebben az ügyben nem sokat tudok segíteni. Egyrészt mert maga az alaphelyzet tisztázatlan. Mit akar a város ezzel az épülettel? Egyelőre nincs végiggondolt koncepciója a művésztelepnek. Praktikusan persze addig teljesen felesleges bármit is tenni, amíg nincsenek távlati tervek. Sutyi azt mondja, azért akarják kiköltöztetni őket, mert le akarják bontani az épületet.

A másik lehetőség: zavarja a jelenléte a másik szárnyat, ahol nyugdíjas öreg művészek élnek. Utóbbiakból a városnak már semmi haszna, legfeljebb személyes barátságok, elkötelezettségek indokolhatnak valamit. Tisztán kellene látni, miért akarnak a helyhatósági választások előtt egy ilyen kilakoltatást, hisz Sutyinak elég nagy a rokonszenvező háttéré. Üzenet lenne ez a támogató "szabadelvű körnek, hogy a leendő önkormányzat nélkülük képzeletben el a jövőt? Ez ellen nem lenne kifogásom, hisz végül is jogukban áll így dönteni, csak attól tartok, nem tudják mit cselekednek, ahogyan az előző testület sem tudta. Nem hitték el az előre megjósolt bukást. Hiába hívtam fel a figyelmet a reális politikai helyzetre, a szabaddemokrata és fideszes urak majd hogyan megmosolyogták. Méghogy elsöprő MSZP főlény?

Ha megint baráti kapcsolatok, és politikai hasonlevőség határozza meg, ki kapja meg a hivatali pozíciókat, az új kormányzat sem jár jobban. Ez nem hazabeszélés, hisz magam nem vagyok alkalmas hivatalnoki szerepre. Aggodásom teljesen önzetlen lokálpatriotizmus. Van sajnos egy erősebb kötődésem is. Magam is lekötöztettem magam az MSZP megyei elnökének, aki több százezer forintos irodatechnikát adott kölcsön határozatlan időre. Enélkül lóttak a kapcsolatok. Ez az ügy pedig nekem sajnos fontosabb, mint a baráti kapcsolat Sutyival. Ha tehát L. ebben a dologban keményen elkötelezte már magát, és nem hajlandó engedményre, akkor nyilvánosan nem állhatok ki Sutyi, illetve a helyi művelődési reformok mellett. Hisz itt nyilván egy hivatali apparátust kell bírálni. További érdekessége az ügynek, hogy pillanatnyilag L.-nak, az MSZP-nek valószínűleg érdeke a botrány, amit a mostani városvezetés nyakába varrhat, feltéve, hogy kemény választási harc készülődik, azaz nincs még kész egy paktum a pozíciók újraszétosztásáról. Tisztára az Ikszek játszma!

Maga az előadás elég jól sikerül. Megjelenik egy hosszú Jenei írás az estről, meg az előtte lefolytatott beszélgetésről.

A tanáriban némi vita. „Már megint a saját fészkebe piszkoltál !”

A Nevelési Tanácsadó pszichológusának nem tetszik benne a sok idézet. De hát ebben a tárgykörben nincsenek igazán önálló gondolataim.

Mások gratulálnak, köztük fiatal kollégák is. Ez igen, ilyen az iskola világa. Nem hiszik, hogy ezzel támadásra adtam volna alapot.

Német testvériskolát szeretnénk, a bemutatkozó albumba kell néhány fénykép az iskoláról. Az épület előtt kattintgatok, amikor K. O., az egyik passzívan ellenálló, nehézkes kislány odakiabál:

" Az én apukám jobb fényképeket csinál, mert fotóművész! - ezt mondhatná ugyan szelíd, játékos iróniával is, kapcsolatteremtő szándékkal, de a hangja agresszív, az arca pedig butácska. Nem mintha O. egyébként folyamatosan agresszív és buta lenne, hol ilyen, hol olyan, mint a legtöbb gyerek. Mentalitása azoké a négyes tanulóké, akiknek a legtöbb tantárgy különösebb erőfeszítések nélkül, az órai szórt figyelem mellett sem jelent komoly problémát, és megsértődnek, ha valahol teljes figyelmüket kéri.

" Jóhogy, egy fotóművész... hát persze hogy persze." A hangom egy buta kisgyereket utánzó, játékosan agresszív. O-t kicsit bosszantja, hogy nem vettem komolyan, ismeri már ezeket a lerázó fordulatokat.

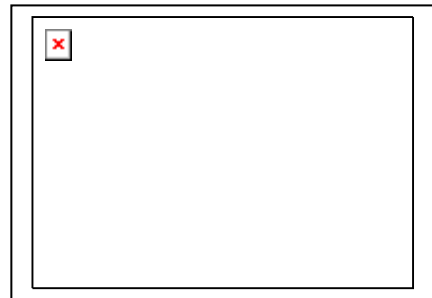
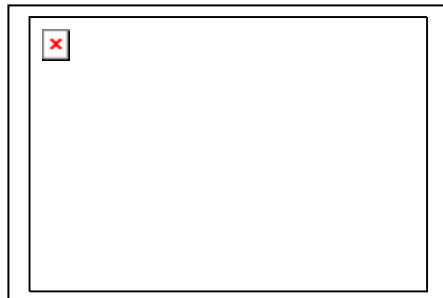
Ha fotóból nem tudnám, amit egy rajztanárnak tudni illik, akkor kicsit komolyabb lenne a helyzet. Biztos megsértődtem volna legbelül.

Egy ilyen helyzet mindenestre alkalmas kiindulópontja lenne egy mikropedagógiai tanulmánynak pedagógusjelöltek között.

Később, mikor megint ellenkezik valamiben, megbeszélem vele a dolgait. Érti, amit mondok, el is fogadja. Végül is nincs abban semmi, ha egy gyerek egy tanárral szemben ambivalens érzéseket táplál, vagy egyértelműen ellenszenves számára. A baj csak ott van, ha ez a munka előli kitérést jelenti. Hisz itt nem csupán arról van szó, hogy te engem ellenszenvesnek találsz, mint embert, hanem - szerintem - bennem a folyton tevékeny, dinamikus, veled szemben követelményeket támaztató embert utasítod el. Aztán az is benne van, hogy mindezt tulajdonképpen következmények nélkül teheted, hisz megbukni azért nem fogsz, nem üvöltözök veled....

A K. O. ügy folytatódik. Nehéz eset. Lassú az esze, otthon viszont elvárják tőle a sikereket. A fiúnál próbálkozik, de riasztóan tolaakodó. Köztünk végül is normalizálódik a viszony. Néha megkérdeem: - Szeretsz-e már Orsi? " Isten ments! / Év végére török meg az ellenállása, rajzból feljön a szintjére. / Elkészültek az utolsó hiányzó eszközök is, kezdehtjük a képeslapok üzemszerű nyomtatását. Néhány nap alatt húszegynéhány lapot nyomnak ki Bárány Gabiéék, köztük pénzes munkák is, a bevétel 15 000 Ft. Ebből Gabinak adok 1000 Ft-ot, de ő még ezt se akarja elvenni. Segíteni kellene neki berendezni otthon egy kis gépészműhelyt. Hihetetlen műszaki érzéke van, de rosszul tanul. (Most műszaki egyetemista. 2004-07-15)

Sutyin át egy elsős kisfiú rajzait kapom meg. Elképesztő rajzok. Magabiztosan használja az axonometrikus teret, néhol már perspektív elemekkel. Mások hetedikben is nehezen jutnak el ilyen szintre. Ráadásul iszonyú

gazdag rajzok. Rengeteg alak, gépek, és szinte minden képen az ég felé törő daru, vagy torony. Meglátogatam az iskolában, jól tanuló, mindenben kiemelkedő képességű kisfiú. Szívesen játszik a többiekkel, nem afféle szorongásos, csak a rajzban megnyíló gyerek, de rajzolni szeret legjobban. Beszélgetek vele. Meséli az újabb ötleteit. megy le játszani, viszi a rajzát is, nézegetni szokta, elképzeli, mit lehetne még megrajzolni, aztán feljön, és rárajzolja.

Telefonon megbeszélék a szüleivel egy családlátogatást. Építész apa, orvos anya, testvére nincs. Néhány hónapja költöztek az új lakásba, ami egészen dobozból kihúzott. Fantasztikus tisztaság, rend. A gyerekszobában is. Csaba könyvespolcán vastag képes albumok.

Beszélgetünk, megnyugtató, hogy a szülők nagyon józanul látják a helyzetet. Örülnek Csaba tehetségének, de nem akarnak produkciót csinálni belőle. Közben minden célzatosság nélkül mutattam a rajzait a Jászkun krónika szerkesztőinek, épp nálam voltak, amikor pénzt vettem fel. / Egy néhány perces zsűrizés címén fizettek az egyesületnek 5000 Ft-ot./

Megígértettek velem egy cikket a gyermekrajzról, amit Csaba két munkája illusztrálna.

V. Laci rákapott a köcsögözésre. Neki most mindenki köcsög. Elég egy kis ügyetlenség: "Hű, de köcsög. Addig megy, hogy amikor órán valamit eltéveszték, nekem is kijut a "Hű, de köcsög!" " Laci, maradj már ezzel a köcsögözéssel!"

F. Pali megint keresett. Nagyon nehéz a helyzete. Kicsi, vékony, 22 éves cigány fiú, a törökszentmiklósi elme és szociális otthonból. Kiváltságos beteg, mert félelmetesen jól rajzol, fest. Persze még nyers, sok dilettáns dolgot enged el, de vannak nagy ráhibázásai is. Kiállításról kiállításra fejlődik. Kis kiállítások klubokban. Most kezd alakulni egy nagyobb bemutatkozás a MMIK-ban. Pali nehezen kezelhető, nehezen elviselhető, mert nagyon nyílt a kapcsolataiban. Túlmege a megszokott határokon. A festészetben már olyan szintre jutott, ahol nem lehet megállni. Még akkor sem, ha összejönne egy kapcsolat valami lánnyal, lenne egy ház, ahol élhetne.

F. Jancsi feljött az osztály élmezőnyébe. Ötödiktől nyolcadikig ott volt a sor végén. Rajzaiból alig lehetett kinézni valamit. De nyugodtan, elmélyülten dolgoztatott. Főleg félfiguratív kompozíciókat csinált. Metszeni is nagyon durván metszett. Mindig biztattam, jó az, majd beérsz, de magam sem igen hittem benne. Mindenben így volt, kegyelem kettesekkel jutott el nyolcadikig. Zongorázni tanult, apja vendéglátós zenész. Az is nehezen ment. A tanárnője sokat kínlódott vele. Mostanra már elég megbízhatóan játszik. Már egy kis zenekaruk is kezd összeállni, afféle lakodalmas rockot játszanak. Jancsinak ez volt a kitűzött célja. Csendes, jóindulatú fiú, tele álmokkal. Verset és zenét is ír. Már tavaly, a mértani testeknél is érződött valami fejlődés. Most, a fejrjajznál már egyértelműen a legjobbakk közé emelkedett.

Érdekes ahogyan egy-egy gyerek esetté válik. Voltaképp nincs olyan gyerekem, aki valami módon ne lenne "eset". Ne lenne szüksége arra, hogy meséljen magáról, meghallgassák, halljon valamit a világról.

Mindegyiküknek vannak kérdései, szeretne valami metszőkörü közösségbe jutni, de nem lehet ennyi esetet kezelni. Válogatni kell. Illetve nyilván ők választanak. Aki elég erőszakosan törekszik a kapcsolatra, annak összejön. A többi csak messziről figyel.

Vannak azonban esetek, amire magam is kíváncsibb vagyok, ahová jobban odafigyelek. Egyrészt persze a rajzoló, versíró, másrészt pedig az erőszakkal játszó. Akiknél kialakult a világ elfogadásának, leszerelésének valamiféle rítusa.

Év vége. Mi minden maradt ki a naplóból. Például a tanulságos kis írás a Szemlében a rituálpedagógiáról. /A mutató körbe ért./ A pedagógiai és életvita Cseh Tamással, volt tanítványok körében. A nyári kerékpártúra rengeteg tanulsága. Az erdélyi metsző túra. Az országos pedagógiai tanács ülései. Bárány Gabi, Ötves Józsi, a "Kis emberek" lelki épülése. Tibike, meg még egy csomó gyerek, az osztály dolgai, a versírások.... Sajnos a dokumentálás majd annyi időbe kerülne, mint maguk az események.

